

Bergen og Omland Havnevesen (BOH) - etablering av et nytt interkommunalt selskap (IKS) for den lovpålagte delen av havnevirksomheten i Bergensregionen.

LARO ESARK-630-201300237-134

Hva saken gjelder:

Det vises til bystyresak 228-16 «*Bergen og Omland Havnevesen (BOH) - Intensjonsavtale om avvikling av BOH og etablering av nytt selskap for havnesamarbeidet.*». Bystyret behandlet saken i møte 21.09.2016, og fattet der bl.a. følgende vedtak:

- «1. *Bergen bystyre godkjenner «Intensjonsavtale om avvikling av Bergen og Omland Havnevesen og etablering av nytt regionalt hamnesamarbeid» («Intensjonsavtalen»), datert 17.06.2016.*
2. *Byrådet får fullmakt til å stifte det nye hamneselskapet saman med dei øvrige samarbeidskommunane. Dette i samsvar med vedlagte intensjonsavtale og utkast til vedtekter samt andre retningslinjer som går fram av saka, som å fastsetje endeleg opningsbalanse, teikne aksjar, gjennomføre kapital- og tingsinnskots, halde konstituerande generalforsamling kor styre og revisor vert valde. Det vidare arbeidet med gjennomføringa av selskapsetableringa og overføringa av verdier, vert tatt vare på av styret og dagleg leing i det nye selskapet.»*

Bergen og Omland Havn AS (BOH AS) ble iht. ovennevnte intensjonsavtale stiftet 04.11.2016 og registrert i Brønnøysundregistrene 19.01.2017. På stiftelsesmøtet ble de respektive eierkommunene informert om behovet for en avklaring av delegasjon av myndighet, jf. bl.a. de lovpålagte oppgavene etter havne- og farvannslovens § 10. Slik myndighet er i dag delegert fra deltakerkommunene til Bergen og Omland Havnevesen (BOH). På vegne av kommunene i havnesamarbeidet i Bergensregionen sendte Wikborg Rein Advokatfirma AS (WR) brev til Samferdselsdepartementet (SD) den 23.11.2016, jf. vedlegg, bl.a. med forespørsel om adgangen til at alle de lovpålagte oppgavene som i dag utføres i BOH, kan overtas av BOH AS. SDs standpunkt er at den delen av havnevirksomheten som gjelder offentlig myndighetsutøvelse ikke kan delegeres til private, jf. vedlagte brev fra SD. Selv om BOH AS iflg. vedtektene kun kan eies av kommuner, anser SD selskapet i utgangspunktet som en privat aktør. I eiermøte i BOH og BOH AS 24.03.2017 ble bl.a. forannevnte tema drøftet. For å medvirke til at prosessen knyttet til den nye havnemodellen i regionen ikke skal bli ytterligere forsinket som følge av denne problemstillingen, ble det fremmet en alternativ løsning der det i stedet opprettes et interkommunalt selskap (IKS) med direkte eierskap under de respektive kommunene, dvs. ikke som et datterselskap av BOH AS. Det understrekes i denne forbindelse at SD aksepterer delegasjon av den enkelte kommunes myndighet til et felles eid IKS for å ivareta den lovpålagte myndighetsutøvelsen i havnesamarbeidet.

En IKS-løsning for å ivareta eierkommunene i BOH AS sine myndighetsoppgaver i relasjon til havne- og farvannslovens § 10 kan etableres med tilsvarende eierbrøk og innflytelse i styrende organer som for BOH AS. Virksomheten i IKS'et anbefales finansiert med midler som alternativt var beregnet tilført det datterselskapet som opprinnelig var planlagt under BOH AS, jf. pkt. 4 i *Intensjonsavtalen*. I ovennevnte eiermøte ble det presentert et forslag til stiftelse og finansiering av Bergen og Omland Havn IKS (BOH IKS), jf. følgende hovedpunkter:

- *Bergen og Omland Havn IKS ("BOH IKS") stiftes med MNOK 10 i egenkapital. Egenkapitalen i BOH AS settes ned til MNOK 540.*
- *Eierskap for deltakerkommunene i IKS'et i samme forhold som i BOH AS.*
- *Ingen ekstra økonomisk belastning for deltakerkommunene.*
- *Begrenset risiko for deltakerkommunene ettersom BOH IKS kun ivaretar samarbeidskommunenes myndighetsutøvelse til selvkost.*
- *BOH IKS skal ikke drive kommersiell virksomhet, men kun ha til formål å ivareta kommunenes lovpålagte myndighetsutøvelse.*

Møtedeltakerne var positive til ovennevnte forslag til modell og fremgangsmåte for stiftelse av BOH IKS, og gav sin tilslutning til at Bergen kommune utarbeider et utkast til en felles politisk sak vedlagt stiftelsesdokument og selskapsavtale for BOH IKS. Det nevnes i denne sammenhengen at ledelsen i BOH i ettertid har kommet med et innspill om at det neppe er behov for MNOK 10 som egenkapital (EK) ved etableringen av det nye selskapet, og at det er tilstrekkelig med en EK på MNOK 5. Denne anbefalingen fra BOH hva gjelder EK vil bli lagt til grunn ved det videre arbeidet knyttet til etableringen av BOH IKS.

Nærmere om selskapskapital, eierandel, ansvar og styrende organer.

Eierandel og ansvar

Det legges opp til at eierandel og innflytelse i styrende organer i BOH IKS skal være analogt til tilsvarende sammensetning i BOH AS. Gitt ovennevnte selskapskapital i BOH IKS på MNOK 5, vil finansieringen dekkes ved en motsvarende reduksjon i egenkapitalen i BOH AS, dvs. fra MNOK 550 til MNOK 545. Det blir altså ingen ekstra økonomiske belastninger for deltakerkommunene ved IKS-etableringen, og for å forenkle stiftelsesprosessen er det kun Bergen kommune (BK) som i praksis vil skyte inn selskapskapital i BOH IKS. Det gjøres i denne sammenhengen oppmerksom på at BK da naturligvis vil redusere sitt egenkapitalinnskudd i BOH AS tilsvarende, dvs. med MNOK 5. Tabellen under viser omforent forslag til fordeling av de respektive deltakerkommunene sine prosentvise eierandeler, og tilsvarende ansvar som den enkelte deltaker hefter ubegrenset for hva gjelder selskapets forpliktelser i det planlagte BOH IKS. Denne fordelingen er identisk lik eiersitsen i BOH AS.

Kommune/deltaker	Innskudd NOK	Prosentvis eierandel i Selskapet	Prosentvis fordeling av ansvar
Askøy	0	5	5
Austrheim	0	1	1
Bergen	5 000 000	50	50
Fedje	0	1	1
Fjell	0	11	11
Lindås	0	16	16
Meland	0	1	1
Os	0	5	5
Radøy	0	1	1
Sund	0	1	1
Øygarden	0	8	8
SUM	5 000 000	100	100

Representantskapet

Alle deltakerne skal hver velge ett medlem samt ett varamedlem til representantskapet i BOH IKS, og representantskapet skal ha møte minst en gang i året. Stemmeretten følger de enkelte deltagerkommunenes prosentvise eierandel i selskapet, og beslutninger treffes normalt med alminnelig flertall av stemmene som er representert. Forannevnte krever imidlertid at minst halvparten av deltagerne, og mer enn 2/3 av stemmene er representert. Hva gjelder eventuelle endringer i selskapsavtalen, som f.eks. selskapets formål, kreves dog alltid tilslutning fra samtlige deltakere, jf. opplisting i § 6 i vedlagte utkast til selskapsavtale for BOH IKS. Da det er eierne av A-aksjene i BOH AS som har rett til å velge møteleder på generalforsamlingen, er det naturlig at det er omlandskommunene som også skal ha rett til å velge leder til representantskapet i BOH IKS.

Styret

Selskapet skal ha åtte deltakervalgte styremedlemmer som følger kommunevalgperioden, dvs. fire år ad gangen. Deltakerne skal ha som mål at styret i BOH IKS skal ha samme sammensetning som BOH AS.

Av de åtte styremedlemmene skal Bergen kommune, med en eierandel på 50 %, ha rett til å utpeke fire styremedlemmer, herunder styrets leder. De fire resterende styremedlemmene fordeles mellom de øvrige deltakerkommunene. Kommunene Fjell, Lindås og Øygarden skal imidlertid ha rett til å utpeke hver sitt styremedlem, mens kommunene Askøy, Austrheim, Fedje, Meland, Radøy, Os og Sund har rett til å utpeke ett styremedlem i fellesskap. Forannevnte forslag til fordeling av styremedlemmer i BOH IKS er identisk lik den fordelingen som er gjennomført for BOH AS. En vil med bakgrunn i dette foreslå at de som til enhver tid velges til styret i BOH AS også velges til styremedlemmer i BOH IKS, jf. også neste avsnitt om tjenestekjøpsavtale mellom selskapene.

Delegasjon av lovpålagte forvaltningsoppgaver til BOH IKS.

Ved stiftelsen av BOH IKS vil de lovpålagte forvaltningsoppgavene samtidig bli delegert fra de deltagende kommunene til BOH IKS. Det legges videre opp til at selskapet ikke vil ha egne ansatte, og at det vil bli inngått en tjenestekjøpsavtale mellom IKS'et og BOH AS for ivaretagelse av kommunenes lovpålagte myndighetsutøvelse.

Videre prosess for etablering av BOH IKS.

Veien videre mht. etableringen av BOH IKS og implementering av den nye havnemodellen i Bergensregionen kan sammenfattes som følger:

- Vedtak om opprettelse av BOH IKS i den enkelte deltagerkommune.
- BOH IKS stiftes.
- Oppgavene delegeres til BOH IKS når selskapet er etablert.
- Ansatte og driftsmidler forblir i BOH inntil de overføres til BOH AS.
- BOH IKS kjøper tjenester av BOH/BOH AS for å utøve lovpålagte oppgaver.
- Havne- og farvannsloven og IKS-loven er begge under revisjon. Modellen med IKS for utførelsen av de lovpålagte oppgavene endres til AS dersom de kommende lovendringer åpner opp for dette.

Med forbehold om positiv kommunal saksbehandling av utkastene til stiftelsesdokument og selskapsavtale for BOH IKS i alle samarbeidskommunene, vil Bergen kommune med bakgrunn i delegasjonsvedtak fra bystyret, invitere samarbeidskommunene til et stiftelsesmøte der det nye selskapet formelt blir stiftet. Dette stiftelsesmøtet vil ventelig finne sted i løpet av høsten 2017.

Stiftelsen av selskapet vil bli gjennomført med bakgrunn i ovennevnte utkast til stiftelsesdokument og selskapsavtale. Straks etter stiftelsesmøtet vil det bli avholdt et konstituerende representantskapsmøte der bl.a. styret for BOH IKS blir formelt valgt. Styret vil, sammen med den daglige ledelsen i selskapet, jf. ovennevnte tjenestekjøpsavtale, få hovedansvaret for det videre arbeidet med å få gjennomført de formelle og praktiske oppgavene knyttet til etableringen av BOH IKS.

Byrådets vurdering.

Tatt i betraktning SD sin tilbakemelding om at offentlig myndighetsutøvelse ikke kan delegeres til aksjeselskap, finner byrådet det formålstjenlig å opprette et IKS for å ivareta Bergens kommunes myndighetsoppgaver i relasjon til havne- og farvannsloven. Dette da i samarbeid med de øvrige eierne i BOH AS. På denne måten sikrer en at alle bestemmelsene i dagens havne- og farvannslov blir fulgt, samtidig med at en på en kostnadseffektiv og smidig måte knytter til seg den gode kompetansen og kapasiteten som finnes i dagens BOH gjennom en tjenestekjøpsavtale. Ovennevnte modell for ivaretagelse av havneoppgavene i Bergensregionen synes også fleksibel hva gjelder en fremtidig tilpasning til eventuelle endringer i havne- og farvannsloven, så vel som IKS-loven. Begge disse lovområdene er for tiden under revisjon, og dersom det senere åpnes opp for at oppgavene knyttet til myndighetsutøvelse i tilknytning til havne- og farvannsforvaltningen kan delegeres til BOH AS, vil det være relativt ukomplisert å avvikle BOH IKS, og i stedet delegere til BOH AS, evt. et datterselskap, å ivareta kommunens lovpålagte myndighetsutøvelse.

På ovennevnte bakgrunn anbefaler byrådet at BOH IKS etableres i tråd med sakens premisser, og at Bergens kommunes myndighet etter havne- og farvannsloven og bestemmelser gitt i medhold av denne lov, delegeres til BOH IKS.

Begrunnelse for fremleggelse for bystyret:

Bystyresak 202-15, datert 23.09.15, «*Prinsippvedtak om oppløsning av Bergen og Omland Havnevesen*».

«*Oppgaver for Bergen bystyre 2015 - 2019*», sist endret i bystyret 21.9.16 i sak 236-16;

- pkt. 4.5 *Regionalt, interkommunalt og internasjonalt samarbeid*;
 - «Strategier og avtaler om regionalt, interkommunalt og internasjonalt samarbeid
 - Medlemskap i regionale, interkommunale og internasjonale organisasjoner som driver med virksomhet som innebærer politiske avveininger.»

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bergen bystyre godkjenner at det etableres et interkommunalt selskap, Bergen og Omland Havn IKS (BOH IKS), for å ivareta kommunens lovpålagte myndighetsoppgaver, jf. havne- og farvannslovens § 10, sammen med de øvrige kommunene i havnesamarbeidet i dagens BOH.
2. Byrådet får fullmakt til å stifte det nye havneselskapet sammen med de øvrige samarbeidskommunene. Dette i samsvar med vedlagte stiftelsesdokument og selskapsavtale for BOH IKS, samt andre retningslinjer som fremgår av saken. Det være seg å fastsette endelig åpningsbalanse, gjennomføre kapitalinnskudd og holde konstituerende representantskapsmøte der styre og revisor blir valgt.

Det videre arbeidet med gjennomføringen av selskapsetableringen og overføringen av kapital/verdier, blir ivaretatt av styret og den daglige ledelsen i det nye selskapet, jf. tjenestekjøpsavtale med BOH AS.

3. I medhold av kommuneloven kap. 5 (interkommunalt samarbeid) og havne- og farvannsloven av 17.04.2009 nr. 19 § 10, delegeres herved Bergen kommunes myndighet etter havne- og farvannsloven og bestemmelser gitt i medhold av denne lov til BOH IKS.

Bystyret forutsetter at delegasjonen av forvaltningsmyndighet til BOH IKS ikke innskrenker Bergen kommunes anledning til å iverksette tiltak for å beskytte innbyggernes helse når helsevernmyndighetene tilrår dette.

4. Bergen kommune sitt innskudd av selskapskapital på MNOK 5 finansieres ved bruk av ubundne investeringsfond, art 054810, og belastes fondskonto 2.53.00.01 *Kapitalfondet*.

Dato: 28. juni 2017

**** Ikke slett denne linje – elektronisk godkjenning flettes inn ****

Harald Schjelderup
byrådsleder

Dag Inge Ulstein
byråd for finans, innovasjon og eiendom

Vedlegg:

- Brev til Samferdselsdepartementet fra Wikborg Rein Advokatfirma AS (WR) den 23.11.2016.
- Brev fra Samferdselsdepartementet datert 20.12.2016 med følgebrev fra WR 16.1.2017.
- Utkast til stiftelsesdokument for BOH IKS.
- Utkast til selskapsavtale for BOH IKS.